

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА НАСЛІДКИ ВТОРИННИХ РАДІОАКТИВНИХ ЗАБРУДНЕНЬ

Радченко І.О., Дядченко А.В., Сінько В.В., Сарай В.В.

***Військовий інститут танкових військ Національного технічного
університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків***

Вторинним забрудненням слід вважати перехід радіоактивних речовин із раніше забрудненого об'єкта на чистий (незабруднений) або забруднений меншою мірою.

Досвід Чорнобиля показав, що той самий об'єкт може за рахунок вторинних процесів забруднюватися кілька разів. У умовах вторинне забруднення стає багаторазовим.

Так, радіоактивні речовини можуть із місцевості, споруд, транспорту і особливо доріг, на противагу первинному радіоактивному забрудненню, знову перетворюється на повітряне середовище, та був осідає чи осідати, забруднюючи як джерело самого забруднення, але раніше незабруднених об'єктів.

В умовах Чорнобиля подібний процес у суху погоду повторюється щодня.

Найімовірніші масові шляхи міграції радіонуклідів, що викликають вторинне забруднення. Не виключені, проте, інші можливості вторинного радіоактивного забруднення; наприклад, забруднений нескошений трав'яний покрив перетворюється на ґрунт, забруднюючи землю.

При пожежі лісу радіонукліди перетворюються на дим і золу, забруднюючи повітря та поверхню землі.

Використання забруднених дров обумовлює забруднення димоходу печей, що не піддається дезактивації.

Завезення до населених пунктів сіна, дров, торфу, а також випас худоби, повернення сільськогосподарської техніки після польових робіт – ці та інші джерела вторинного забруднення в Чорнобилі призводили до відновлення рівня радіоактивного забруднення тих об'єктів, які раніше зазнали дезактивації, особливо це стосувалося населених пунктів.

Дерева вловлюють радіоактивні частинки, а дощ змиває їх на землю, потім вони проникають у глиб ґрунту, а сприяють цьому процесу черв'яки, які переносні радіоактивне забруднення на глибину до тридцяти сантиметрів.

Крім того, радіоактивне забруднення, що знаходяться на поверхні землі, поширюються комахами, мурахами, мухами, метеликами.

Перенесення радіонуклідів по харчовому ланцюгу складний та неоднозначний процес, він залежить від форми радіонуклідів, дисперсного складу, особливостей біомаси та інших умов.

Деякі ланки ланцюга в умовах масового радіоактивного забруднення після Чорнобильської катастрофи набули часом більш важливого значення порівняно з первинним радіоактивним забрудненням.

За масштабами та наслідками особливого значення набуває радіоактивне забруднення місцевості, як джерело вторинного забруднення.